

Aan de raad van de gemeente
LEIDSCHENDAM-VOORBURG

**Leidschendam-
Voorburg**

Datum 17 december 2024
Nummer 4054
Onderwerp Raadsbrief scenario uitvoering Ooievaarspas
Portefeuillehouder Wethouder Van Veller

1. Aanleiding

Inwoners die moeten rondkomen met een inkomen tot 130% van de bijstandsnorm kunnen in Leidschendam-Voorburg gebruik maken de Ooievaarspas. Deze pas geeft inwoners de mogelijkheid om deel te nemen aan cultuur-, recreatie- en sportactiviteiten, zwemlessen en gebruik te maken van de bibliotheek. Het college heeft een onderzoek laten uitvoeren naar de Ooievaarspas om de pas, de behoeften en ervaringen van inwoners, professionals en partners te evalueren, maar ook om drie scenario's te schetsen voor de organisatie. Inmiddels is het onderzoek afgerond en wordt de raad met deze raadsbrief geïnformeerd over de uitkomst van het onderzoek en welk scenario het college zal gaan uitvoeren.

2. Inhoudelijke uiteenzetting

Het onderzoek naar de Ooievaarspas is uitgevoerd door een extern bureau. Het rapport is als bijlage van deze raadsbrief gevoegd. Het rapport bestaat uit twee onderdelen:

- Rapport 1: Evaluatieonderzoek voor de gemeente Leidschendam-Voorburg
- Rapport 2: Scenario's voor de gemeente Leidschendam-Voorburg

In het rapport staan drie scenario's die de gemeente kan uitvoeren:

1. Een participatieregeling zonder pas;
2. De Ooievaarspas 2.0; een verbeterde Ooievaarspas
3. Een lokale L-V pas.

Het evaluatieonderzoek

De Ooievaarspas is geëvalueerd en geïnventariseerd. Er zijn professionals en partners gesproken. De behoefte en ervaringen van inwoners zijn in kaart gebracht door de eerder opgestelde rapporten van Regioplan en het rekenkameronderzoek. Ook zijn er allerlei onderzoeksrapporten zoals het evaluatierapport van het minimabeleid en het rekenkameronderzoek bestudeerd, maar ook beleidsstukken zoals het minimabeleidsplan en memo's die in het verleden zijn opgesteld over de Ooievaarspas. De conclusie van het onderzoek is dat de Ooievaarspas de inwoners in staat stelt om mee te doen aan activiteiten op het gebied van cultuur, sport en beleving, maar er verbeteringen mogelijk zijn om nog meer inwoners mee te laten doen en bij te laten dragen aan de doelen van het minimabeleid. Er zijn verbeteringen mogelijk onder andere op het gebied van het aanvraagproces en het gebruik van de pas en het verminderen van administratieve verplichtingen voor aanbieders. Ook wordt er onder andere aanbevolen om het gebruik en de kosten beter te

monitoren, de huidige contractuele afspraken tussen de gemeentes Den Haag, Rijswijk en Leidschendam-Voorburg te bespreken en de communicatie over de Ooievaarspas te verbeteren om meer bekendheid te geven aan de pas en het aanbod van de pas.

De scenario's

Naar aanleiding van de evaluatie zijn er drie scenario's geformuleerd en zijn deze afgewogen aan de volgende criteria: inclusief, gebruiksvriendelijk, draagt bij aan het meedoen, niet stigmatiserend, flexibiliteit en grip voor de gemeente, binnen de huidige middelen.

Scenario 1 een participatieregeling zonder pas

Een participatieregeling zonder pas zou betekenen dat de gemeente stopt met de Ooievaarspas maar de gemeente een bedrag uitkeert waarmee inwoners sport- en cultuuractiviteiten kunnen betalen. Dat betekent een inwoner een bedrag ontvangt dat besteed moet worden aan sport- en/of cultuuractiviteiten. Het college kan met een steekproef bonnetjes opvragen om na te gaan of het bedrag is besteed aan de activiteiten waarvoor het is bedoeld. Inwoners moeten daarom de bonnetjes bewaren. Voordelen voor dit scenario zijn:

- Het bevordert de maatschappelijke participatie;
- Inwoners met een laag inkomen krijgen toegang tot culturele, sportieve en recreatieve activiteiten
- Er is geen sprake van aanbieders waar afspraken mee moeten worden gemaakt
- Inwoners kunnen zelf kiezen aan welke activiteit het geld besteed wordt;
- De regeling is niet stigmatiserend;
- Het college kan de hoogte van het toe te kennen bedrag zelf bepalen waardoor de flexibiliteit hoog is;

Nadelen aan dit scenario zijn:

- De gemeente weet niet zeker of het bedrag daadwerkelijk aan de activiteit besteed wordt ;
- Inwoners moeten bewijsstukken overleggen door middel van bonnetjes en/of facturen;
- Het budget dat kan worden uitgekeerd is beperkt. Indien er € 230 per huishouden (dus niet per persoon) wordt betaald voor deelname aan sport- en cultuuractiviteiten, wordt er al een bedrag uitgegeven van € 516.120 als er 2.244 huishoudens een aanvraag doen (er is ingeschat dat ongeveer 2244 huishoudens een Ooievaarspas tot hun beschikking hebben). Dat bedrag is hoger dan voor het jaar 2025 is gebudgetteerd voor de Ooievaarspas (een bedrag van € 506.000).
- Er zijn implementatiekosten en extra structurele uitvoeringskosten verbonden omdat de aanvragen van inwoners van de participatieregeling zonder pas zullen worden behandeld door consultants en moeten worden verwerkt door de Uitkeringsadministratie. Aanvragen van de Ooievaarspas wordt ook behandeld door consultants, echter de uitvoering van de pas ligt bij bureau Ooievaarspas. Ook hoeft de pas niet elk jaar opnieuw aangevraagd te worden, terwijl een regeling zonder pas wél elk jaar opnieuw aangevraagd zal moeten worden.

Scenario 2 De Ooievaarspas 2.0

In dit scenario zet de gemeente de Ooievaarspas voort, maar wordt de pas verbeterd.

De voordelen voor dit scenario zijn:

- De pas biedt veel culturele-, sportactiviteiten en andere uitjes waardoor de pas bijdraagt aan het bevorderen van de maatschappelijke participatie.
- De pas is toegankelijk voor inwoners met een minimum inkomen;
- Inwoners hoeven maar eenmalig stukken aan te leveren voor het aanvragen van de pas en vervolgens hoeven zij geen bonnetjes te overleggen.
- Het college heeft de regie en kan de pas aanpassen aan specifieke behoeften van doelgroepen, wat maatwerk mogelijk maakt;
- De uitvoeringskosten voor de gemeente blijven beperkt omdat bureau Ooievaarspas verantwoordelijk is voor de uitvoering;
- Met het nieuwe beleid is al rekening gehouden met de verhoging van het gebruik en bereik en de verhoging van de vergoedingen voor activiteiten van € 330 naar € 450. Hierdoor kan dit scenario budget neutraal worden uitgevoerd.

De nadelen aan dit scenario zijn:

- Het is een fysieke pas waardoor kan worden gezien dat de gebruiker van de pas een laag inkomen heeft.
- Het aanbod van de pas bepaalt aan welke activiteiten mensen kunnen meedoen.
- Het college is afhankelijk van het bureau Ooievaarspas waardoor de gemeente niet volledig zelf bepaalt welke aanbiedingen, kortingen en activiteiten worden verbonden aan de pas.

Scenario 3 Een lokale L-V pas

Het derde scenario is een eigen lokale pas.

De voordelen hiervan zijn:

- Het college heeft zelf de regie en de vrijheid om een pas aan te bieden die past in de context van de gemeente en het minimabeleid.
- Het college heeft de mogelijkheid om meer lokale ondernemers aan te laten sluiten.
- De pas biedt toegang tot activiteiten op het gebied van sport, cultuur en recreatie bij verenigingen, ondernemers etc. die bij de pas zijn aangesloten. Het draagt bij aan sociale integratie.
- De pas kan gebruiksvriendelijk worden gemaakt en inwoners hoeven maar eenmalig stukken aan te leveren om een pas aan te vragen.
- Er hoeven geen bonnetjes te worden overgelegd van activiteiten die inwoners willen gaan doen of al hebben gedaan.

De nadelen van dit scenario zijn:

- De lokale pas zorgt voor extra uitvoeringskosten om een pas op te zetten.
- De uitvoeringskosten gaan omhoog omdat er mensen werkzaamheden moeten verrichten zoals het onderhouden van de contacten met ondernemers, overleg met de ondernemers

en verenigingen over de activiteiten die zijn aangesloten, het onderhouden van een website etc.

- Het opzetten en laten uitvoeren van de pas door een extern bedrijf kan niet budgetneutraal i.v.m. de extra opstartkosten, licentie kosten en de kosten die er betaald moeten worden om de uitvoering van de pas op zich te nemen.

Het uit te voeren scenario

Het college zal scenario 2 gaan uitvoeren. De Ooievaarspas draagt namelijk bij aan de tegemoetkoming in de kosten voor sport, cultuur of andere activiteiten en draagt daarmee bij aan maatschappelijk participatie. Doordat al deze activiteiten gebonden zijn aan de pas, is er vanuit de gemeente meer grip op dat de bijdrage op de pas wordt besteed aan het doel waarvoor de pas is opgezet, namelijk bijdragen aan maatschappelijk participatie van inwoners met een minima inkomen.

Ten opzichte van de andere scenario's lijkt scenario 2 niet meteen de meest gunstige als wordt gekeken naar het schema op bladzijde 5 van het scenario-onderzoek. Toch wordt scenario 2 gekozen, om de volgende redenen.

- Scenario 3 kan niet budgetneutraal. Binnen het budget van het minimabeleid is er geen financiële ruimte om een nieuwe pas op zetten. Daarbij ligt de uitvoering momenteel bij bureau Ooievaarspas. Dit zou betekenen dat er ook nog uitvoeringskosten bijkomen om de pas op te zetten en uit te voeren. Er kan ook een extern bedrijf worden ingeschakeld voor de uitvoering maar daar zijn geen financiële middelen voor. Intern is hier binnen de uitvoering ook geen capaciteit voor.
- Scenario 1 kan binnen de huidige middelen worden uitgevoerd, maar wel met de kanttekening dat als er een bedrag van € 230 of meer per jaar zou worden betaald per huishouden, dit scenario niet meer budgetneutraal kan worden uitgevoerd. Door een eenmalig bedrag te betalen kunnen inwoners zelf kiezen waar zij het bedrag aan besteden, maar is er geen grip op waar het bedrag aan wordt besteed. De bedragen die met dit scenario kunnen uitgekeerd zijn laag, waardoor de vraag is of het ook daadwerkelijk besteed zal worden aan activiteiten zoals sport en cultuur. Inwoners moeten bonnetjes bewaren en kunnen overleggen. Als blijkt dat deze er niet zijn, bestaat de mogelijkheid dat inwoners het bedrag weer moeten terugbetalen, wat extra geldzorgen kan veroorzaken. Daarbij past het uitbetalen van een bedrag niet bij een participerende regeling. Deze regelingen worden voornamelijk ingezet op het faciliteren van directe participatie.
- Indien de Ooievaarspas wordt verbeterd en de aanbevelingen zullen worden opgevolgd kan de gebruiksvriendelijkheid van de pas stijgen en kan de pas minder stigmatiserend worden door bijvoorbeeld een digitale pas aan te bieden. Door meer bekendheid te geven aan de pas is de kans groot dat het gebruik en bereik omhoog gaat waardoor de pas kan bijdragen aan maatschappelijke participatie van meer minimahuishoudens. Door de afspraken met bureau Ooievaarspas te verbeteren en de samenwerking te versterken, kan

er verbetering komen in bijvoorbeeld de communicatie. Met dit scenario zal het grootste gedeelte van de uitvoering blijven liggen bij het Bureau Ooievaarspas. Daarbij kan een Ooievaarspas 2.0 worden uitgevoerd binnen het bedrag dat is gebudgetteerd met het Dynamisch Minimabeleid 2024 e.v. Er is namelijk al rekening gehouden met een verhoging van het gebruik en bereik en de verhoging van de vergoedingen voor activiteiten van € 330 naar € 450. Het effect van de Ooievaarspas 2.0 zal nadrukkelijk worden gemeten met de evaluatie van het minimabeleid.

Voor de verbetering van de pas zullen gesprekken met Bureau Ooievaarspas en de beleidsmedewerkers van de gemeente Den Haag en Rijswijk gevoerd moeten worden en zullen zij hierin moeten worden meegenomen. In samenspraak met deze partijen zullen de aanbevelingen uit het onderzoeksrapport zoveel mogelijk, maar wel zover het mogelijk is, worden opgevolgd. Bureau Ooievaarspas heeft onlangs al aangegeven naar de mogelijkheden te kijken van een app waardoor de pas minder stigmatiserend kan worden, waardoor gebruikersvriendelijkheid kan stijgen.

burgemeester en wethouders van Leidschendam-Voorburg,

R.J. den Haan
secretaris

M.W. Vroom
burgemeester

Bijlage behorende bij deze raadsbrief

- Rapport 1: Evaluatieonderzoek voor de gemeente Leidschendam-Voorburg
- Rapport 2: Scenario's voor de gemeente Leidschendam-Voorburg